

4 . 1 . 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 28 . 2 . 1963 - Sayı : 11343)

No.
205

Kabul tarihi
19 . 2 . 1963

MADDE 1. — 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 30 ncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki 5 numaralı bent eklenmiştir :

5. Vergi matrahları 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik 54 ncü maddesinin 2 numaralı bendi uyarınca tesbit edilen mükellefler tarafından, vergi incelemeleri sırasında, giderleri tevsik edilemezse.

MADDE 2. — Aynı kanunun «Birinci kitap» ın ikinci kısmının ikinci bölümünün başlığı «İkmalen, re'sen ve idarece tarh» şeklinde değiştirilmiş ve bu bölüme, aşağıdaki mükerrer 30 ncu madde eklenmiştir :

Verginin idarece tarhı

Mükerrer madde 30. — Verginin idarece tarhı; 29 ncu ve 30 ncu maddeler dışında kalan hallerde, mükelleflerin verginin tarhı için vergi kanunları ile muayyen zamanlarda müracaat etmeleri veya aynı kanunlarla kendilerine tahmil edilen mecburiyetleri yerine getirmemeleri sebebiyle zamanında tarh edilemeyen verginin kanunen belli matrahlar üzerinden idarece tarh edilmesidir.

Bu takdirde vergi, 131 nci madde mucibince tanzim edilen yoklama fişine müsteniden tarh olunur.

Bu şekilde tarh olunan vergilerle cezalarına ilişkin ihbarnameler bir taraftan, mükellefin bilinen adresine posta ile yollanır; diğer taraftan mükellefin adını, soyadını, hesap numarasını, işini, adresini tarh edilen verginin ve kesilen cezanın miktar ve cinsini gösterir bir ilân vergi dairesinin ilân koymaya mahsus mahalline asılır.

İlânın asılması keyfiyeti ve tarihi tutanakla tesbit olunur.

Verginin tahakkuku ve cezanın kesinleşmesi için geçmesi gereken itiraz müddeti mükellefin bilinen adresinde tebligat yapıldığı ahvalde tebliğ tarihinden, aksi halde işbu tutanakla tesbit olunan ilân tarihinden başlar.

MADDE 3. — Aynı kanunun 40 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü matrahların tesbiti

Madde 40. — Götürü ücretler, götürü ticaret ve serbest meslek kazançları her ilçe merkezindeki takdir komisyonu tarafından ilçe hududu dâhilindeki belediyeler ile ilçe merkezindeki Ticaret ve Sanayi Odası, özel kanunlara göre kurulmuş meslek teşekkülleri, varsa İş ve İşçi Bulma Kurumu şubelerinden ve takdir komisyonunca lüzum görülen hallerde diğer daire, kurum ve teşekküllerden mütalâa alındıktan sonra aşağıdaki usul dairesinde ilçe için yıllık tesbit olunur :

1. Götürü ücretler, götürü ticaret ve serbest meslek kazançları iş ve hizmet nevi ve grupları itibariyle her iş ve hizmet nevi ve grubu için beş derece üzerinden tesbit olunur.

2. Takdir Komisyonunun bu kararları, uygulanacağı ilk malî yıldan en az iki ay önce takdirin ilgili bulunduğu il veya ilçe merkezindeki belediyelere, ticaret ve sanayi odalarına ve varsa

takdir olunan götürü matrahların iş ve hizmet nevi itibariyle taallük ettiği meslek teşekkülüne ve ilin en büyük maliye memuruna imza karşılığında verilir.

3. Aynı il belediyesi sınırları içinde mevcut ilçeler için (Bu ilçelerin belediye sınırları dışında kalan kısımları dâhil) bu takdirler; il takdir komisyonunca ve bu ilçelerin hepsine şâmil olmak üzere yapılır.

MADDE 4. — Aynı kanunun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazanç ölçülerinin tesbiti

Madde 46. — Zirai kazanç ölçüleri (45 nci maddenin 1 numaralı bendinde yazılı ölçüler ile kara ve su avcılığına mütaallik olanlar hariç), Zirai Kazançlar Merkez Komisyonu tarafından hazırlanacak yönetmelik esasları dairesinde zirai kazançlar il komisyonlarınca takdir ve tesbit olunur.

Zirai kazançlar il komisyonları, zirai kazanç ölçülerinin takdir ve tesbitinde aşağıdaki esaslara uyar.

a) Zirai faaliyetlere tesir eden tabii ve iktisadi şartlar bakımlarından önemli farklar gösteren bölgeler ayrılır;

b) Çeşitli ziraat neveleri ile çeşitli ziraat makina ve aletleri ayrı ayrı, vasıf ve şartlar bakımından birbirine uygunluk ve yakınlık gösterenler belli gruplar içinde birleştirilmek suretiyle nazarı itibara alınır;

c) Zirai işletmelerin bölgeleri itibariyle özellikleri ve ortalama verim kabiliyetleri göz önünde tutulur;

d) Ortalama satış fiyatının tesbitinde Hükümetçe tâyin olunan ve takdir sırasında yürürlükte bulunan fiyatlar, Hükümetçe fiyat tâyin olunmayan mahsuller için takdirin yapıldığı yıldan önce gelen son takvim yılı içindeki mahallî toptan piyasa fiyatı esas tutulur. Fiyatın temevvüç ettiği hallerde ortalamasına itibar olunur;

e) Özellik gösteren ziraat nevelerinde Zirai Kazançlar Merkez Komisyonunca bu ziraat çeşitlerinin mahiyetlerine uygun olarak tâyin olunacak esaslar nazarı itibara alınır.

Zirai kazançlar il komisyonları, zirai kazanç ölçülerinin uygulanmaya başlanacağı ilk takvim yılı içinde mezkûr ölçüleri tesbit ederek bu yılın Nisan ayı sonuna kadar zirai kazançlar merkez komisyonuna gönderirler.

Zirai kazançlar merkez komisyonu, illerden gelen zirai kazanç ölçülerinden hatalı ve noksan bulduklarını gerekçesiyle birlikte alâkalı komisyonlara iade eder.

Zirai kazançlar il komisyonları merkez komisyonunca iade olunan ölçülerdeki maddi hataları düzeltirler; takdire taallük eden hususlarda ise ya ölçüleri yeniden takdir ederler veya ilk kararlarında ısrar edebilirler. İl komisyonları ısrar kararlarında ısrar sebeplerini açıklamaya mecburdurlar.

Ancak zirai kazançlar il komisyonlarınca verilen ısrar kararları uygun görülmediği takdirde, uygun görülmiyen ölçüler yerine merkez komisyonunca toplantıda mevcut üyelerin ittifakiyle re'sen ve nihai olarak yeni ölçüler tâyin ve tesbit olunur.

Kara ve su avcılığında 45 nci maddede yazılı ölçülerden 2 numaralı bentteki ölçünün tesbiti ile iktifa olunur. Bu ölçü % 70 (dâhil) nisbetinden az olmamak üzere, zirai kazançlar merkez komisyonu tarafından re'sen tesbit olunur.

MADDE 5. — Aynı kanunun 49 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Uygulama süresi

Madde 49. — Zirai kazanç ölçüleri üç yıl için tesbit olunur. Şu kadar ki ölçülerin tesbitine esas olan unsurlarda önemli değişiklikler vukubulduğunun anlaşılması halinde, Zirai Kazançlar

Merkez Komisyonu, bu ölçülerin uygulama süresini lüzumlu gördüğü zirai faaliyet ve mahsul nevileri için bir yıldan aşağı olmamak üzere kısaltmaya yetkilidir.

MADDE 6. — Aynı kanunun 72 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Takdir Komisyonu, mahallin en büyük mal memurunun veyahut tevkil edeceği memurun başkanlığı altında ilgili vergi dairesinin yetkili bir memurundan ve seçilmiş üç üyeden kurulur.

MADDE 7. — Aynı kanunun 73 ncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Üyeler tüccarlar için Ticaret Odasınınca diğer sanat ve meslek erbabı için bunların mensub oldukları meslekî teşekküllerce kendi üyeleri arasından veya hariçten seçilir. Bu teşekküller, Takdir Komisyonu Başkanının yazılı talebi üzerine en geç bir ay içinde üç asil ve üç yedek üye seçmeye mecburdurlar. Bu mecburiyet zamanında yerine getirilmezse üyeler mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir.

MADDE 8. — Aynı kanunun 83 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazançlar İl Komisyonu

Madde 83. — Zirai kazançlar İl Komisyonu valinin başkanlığında defterdar, gelir müdürü, ziraat müdürü, veteriner müdürü, il merkezindeki Ziraat Bankası şube müdürü ve seçilmiş dört üyeden kurulur. Ormancılığa ilişkin konuların görüşülmesinde komisyona veteriner müdürü yerine orman işletme müdürü veya tevkil edeceği bir temsilci katılır.

MADDE 9. — Aynı kanunun 84 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Üyelerin seçilmesi

Madde 84. — Zirai kazançlar il komisyonunun seçilmiş üyelerinden ikisi mahallî çiftçi birlikleri, biri il ziraat odası ve biri de il ticaret odası tarafından mntaka çiftçileri arasından seçilir.

Bu odalar ve birlikler valinin yazılı tebliği üzerine en geç bir ay içinde komisyon üyelerini ve onların bir misli yedek üyeyi seçerek adlarını valiye bildirmeye mecburdurlar.

Üyeler bu süre içinde seçilip bildirilmedikleri takdirde vali tarafından seçilir.

Ziraat ve ticaret odaları ve çiftçi birlikleri bulunmayan yerlerde bunların seçeceği üyeler, aynı esaslar dairesinde belediyelerce seçilir.

MADDE 10. — Aynı kanunun 85 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazançlar merkez komisyonu

Madde 85. — Zirai kazançlar merkez komisyonu, Maliye Bakanlığı Müsteşarının Başkanlığında, Gelirler Genel Müdürü, Gelirler Genel Müdürlüğünün iki, Tarım Bakanlığının üç, Çiftçi Birlikleri Federasyonunun bir, Ziraat Odaları Birliğinin iki ve Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün bir temsilcisinden kurulur.

Başkanın mazereti halinde komisyona komisyon üyelerinden veya hariçten tevkil edeceği kimse Başkanlık eder.

MADDE 11. — Aynı kanunun 89 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Nısap

Madde 89. — Bu kısımda yazılı takdir, tahrir ve tadilat komisyonları tam mürettepleriyle toplanır ve mutlak ekseriyetle karar verirler.

Zirai kazançlar il ve merkez komisyonları müretteplerinin beşte üçü ile toplanabilir ve mürettep üye sayısının ekseriyetiyle karar verirler.

Bu kısımda yazılı komisyonlarda reylerin müsavatı halinde başkanın bulunduğu taraf ekseriyet sayılır.

MADDE 12. — Aynı kanunun 177 nci maddesinin 1, 2 ve 3 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

1. Satındıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı 400 000 lirayı veya satışlarının tutarı 440 000 lirayı aşanlar;

2. Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşp da bir yıl içinde elde ettikleri gayrisâfi iş hâsılatı 80 000 lirayı aşanlar;

3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin memzucen yapılması halinde 2 numaralı bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı 400 000 lirayı aşanlar;

MADDE 13. — Aynı kanunun 213 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Çiftçi işletme defteri

Madde 213. — Zirai işletme hesabını ihtiva eden çiftçi işletme defterinin sol tarafına Gelir Vergisi Kanununun ilgili maddelerinde gösterilen giderler, sağ tarafına da aynı kanunda gösterilen hasılat kaydolunur.

Gider ve hasılat kayıtlarının en az aşağıdaki bilgileri ihtiva etmesi lâzımdır.

1. Sıra numarası,
2. Kayıt tarihi,
3. Muamelenin nev'i,
4. Meblâğ.

MADDE 14. — Aynı kanunun 227 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Defter tutmak mecburiyetinde olmayan mükellefler vergi matrahlarının tesbiti ile ilgili giderlerini tevsika mecburdurlar. (Götürü usulde tesbit edilen giderler hariç)

MADDE 15. — Aynı kanunun 242 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir :

Gelir Vergisi Kanununun 54 ncü maddesinin 2 numaralı bendine göre vergi matrahlarının tesbitinde gerçek giderleri nazara alınan mükellefler, bu giderlerini tevsik edecek vesikalari saklamaya mecburdurlar.

Gelir Vergisi Kanununa göre sair kazanç ve iratları üzerinden vergilendirilecek mükellefler, vergi matrahının tesbitinde nazara alınacak giderlerini ispat edecek vesikalari muhafaza etmek mecburiyetindedirler.

MADDE 16. — Aynı kanunun 243 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ekim sayım beyanı

Madde 243. — Zirai işletmeleri, Gelir Vergisi Kanununun 12 nci maddesine göre hasılat bildirimine esas alınan ölçülerinin üstünde bulunan çiftçiler, zirai işletmelerinin (gezici hayvancılıkta kışlaklarının) buldukları köy ve mahallelerin muhtarlıklarına müracaatla ekim sayım beyanında bulunurlar.

1. Çiftçinin soyadı ve adı;
2. Çiftçinin ikametgâh adresi;
3. Zirai işletmenin (gezici hayvancılıkta kışlaklarının) bulunduğu yer;
4. Ekimde: Geçen yılın Ekim ayı sonundan beyanın yapıldığı yılın Kasım ayı başına kadar ekilen arazinin genişliği ve ekimin nev'i;
5. Hayvancılıkta: Beslenen hayvanların cins ve miktarları;
6. Meyvacılıkta: İcabına göre, meyva verebilecek hale gelmiş ağaç sayısı veya bunların dikili bulunduğu arazinin genişliği;

Adi ortaklıklarda beyanın ortaklardan biri, aile reisi beyanında aile reisi tarafından yapılması kâfidir. Bu takdirde diğer ortaklarla eş ve çocukların ad ve soyadları, ikametgâh adresleri ve hisseleri beyanda bulunan tarafından deftere yazdırılır.

Ekim ve sayım beyanı her yılın Kasım ayında yapılır.

Maliye Bakanlığı iklim şartları bakımından özellik gösteren illerde beyan süresini değiştirebilir.

Ekim ve sayım beyanları sözlü veya yazılı olabilir. Beyanlar, beyanı yapanlar tarafından imza veya mühürle tasdik edilir.

Beyan varakaları iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası beyan süresinin sonundan itibaren 15 gün içinde ilgili vergi dairesine makbuz karşılığında teslim edilir.

Kayıt işlerini kendi imkânları ile tekemmül ettiremeyecek durumda olan muhtarlıklara valiliklerce gerekli yardımda bulunulur.

MADDE 17. — Aynı kanunun 245 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Muhtar ve ihtiyar heyetleri 243 ncü madde hükümlerine göre yapılan beyanların doğruluğunu tahkik ederler.

MADDE 18. — Aynı kanunun 277 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Hayvanlar

Madde 277. — Zirai işletmelere dâhil hayvanlar maliyet bedeli ile değerlendirilir. Maliyet bedelinin tesbiti mümkün olmayan ahvalde maliyet bedeli yerine emsal bedeli alınır. Bu hükmün tatbikinde emsal bedeli, işletmenin bulunduğu mahal (Gezici hayvancılıkta kışlak) için zirai kazanç komisyonlarınca tesbit edilmiş olan ortalama maliyet bedelidir.

MADDE 19. — Aynı kanuna aşağıdaki mükerrer 315 nci madde eklenmiştir :

Azalan bakıyeler usulüyle amortisman

Mükerrer madde 315. — Bilânço esasına göre defter tutan mükelleflerden dileyenler, amortismana tabi iktisadi değerlerini, azalan bakıyeler üzerinden amortisman usulü ile yok edebilirler.

Bu usulün tatbikinde ;

1. Her yıl, üzerinden amortisman hesaplanacak değer, evvelce ayrılmış olan amortismanlar toplamının tenzili suretiyle tesbit olunur.

2. Bu usulde uygulanacak amortisman nisbeti % 25 i geçmemek üzere normal amortisman nisbetinin 2 katıdır.

3. Bu usulde amortisman süresi normal amortisman nisbetlerine göre hesaplanır.

Bu sürenin son yılına devreden bakıye değer, o yıl tamamen yokedilir.

MADDE 20. — Vergi Usul Kanununa aşağıdaki mükerrer 320 nci madde eklenmiştir :

c) Amortisman usulünü seçme bakımından

Mükerrer madde 320. — 1. İktisadi ve teknik bakımdan bir bütün teşkil eden değerler için normal veya azalan bakıyeler usulü ile amortisman usullerinden yalnız birisi uygulanabilir.

2. Bir iktisadi değer üzerinden normal amortisman usulüne göre amortisman ayrılmasına başlandıktan sonra bu usulden dönülemez.

3. Bir iktisadi değer üzerinden azalan bakıyeler usulüne göre amortisman ayrılmaya başlandıktan sonra normal amortisman usulüne geçilebilir. Bu suretle usul değiştirenler keyfiyeti beyannamelerinde veya eki bilâncolarda belirtmeye mecburdurlar. Kabul edilen yeni usul bu bildi-

rimin yapıldığı beyannamenin taallük ettiği dönemden itibaren nazara alınır. Bu takdirde henüz yok edilmemiş olan değer kısmı, bakiye amortisman süresine bölünmek suretiyle eşit miktarlarla yok edilir.

MADDE 21. — Aynı kanunun 328 nci maddesinin sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir :

Şu kadar ki, satılan iktisadi kıymetlerin yenilenmesi, işin mahiyetine göre zaruri bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa bu takdirde, satıştan tahassul eden kâr, yenileme giderlerini karşılamak üzere, pasifte geçici bir hesapta âzami üç yıl süre ile tutulabilir. Her ne sebeple olursa olsun bu süre içinde kullanılmamış olan kârlar, üçüncü yılın vergi matrahına eklenir.

Yukarıki esaslar dâhilinde yeni değerlerin iktisabında kullanılan kâr, yeni değerler üzerinden bu kanun hükümlerine göre ayrılacak amortismanlara mahsubedilir. Bu mahsup tamamlandıktan sonra itfa edilmemiş olarak kalan değerlerin amortismanına devam olunur.

MADDE 22. — Aynı kanunun dördüncü kitabının üçüncü kısmına aşağıdaki üçüncü bölüm eklenmiştir :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uzlaşma

Uzlaşmanın mevzuu

EK MADDE 1. — Re'sen veya ikmalen tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi cezalarının tahakkuk edecek miktarları mevzuunda, idare, aşağıda yazılı hususlarda, bu bölümde yer alan hükümler dairesinde mükellefler veya cezaya muhatabolanlarla uzlaşabilir.

1. Tarhiyatta, bu kanunun 116, 117 ve 118 nci maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunması,

2. Tarhiyatta, bu kanunun 369 ncu maddesinde yazılı şekillerde yanılma halinin mevcudolduğunun mükellef veya ceza muhatabı tarafından iddia edilmesi,

3. Vergi ziyana sebebiyet verilmesinin veya usulsüzlük fiilinin işlenmesinin; mükellef veya ceza muhatabı tarafından, kanun hükümlerine gereği kadar nüfuz edememekten ileri geldiğinin iddia olunması,

4. Müphem, yoruma mütehammil bulunan hususlarda mükelleflerin ve cezaya muhatabolanların yanılmış bulunmaları,

5. Tarhiyatı veya ceza kesmeyi gerektiren sebeplerin; Vergiler Temyiz Komisyonu ile Danıştay veya Maliye Bakanlığı tarafından, mümasil hâdiselerde başka yönden mütalâa edilmiş bulunması.

Uzlaşmanın şumulü

EK MADDE 2. — Bu kanunun birinci maddesinin şumulüne dâhil vergi, resim ve harclardan hangilerinde uzlaşma yoluna gidilebileceği Maliye Bakanlığınca tâyin olunur.

Bu yetki, il özel idareleri ile belediyelere ait vergi, resim ve harclar için İçişleri Bakanlığınca kullanılır.

Uzlaşma komisyonları

EK MADDE 3. — Uzlaşma komisyonları;

1. Genel bütçeye giren, vergi, resim ve harclar için; illerde defterdarın veya tevkil edeceği zatın başkanlığında gelir müdürü ile varsa alâkalı vergi dairesinin müdüründen (müstakil vergi dairesi yoksa gelir memurları arasından defterdarlıkça seçilecek birinden); ilçelerde malmüdürlüğünün (varsa müstakil vergi dairesi müdürünün) başkanlığında vergi memurlarından ikisinden;

2. İl özel idareleri bütçesine giren vergi, resim ve harclar için illerde özel saymanlık müdürünün (olmayan yerlerde gelir memurunun) ilcelerde özel saymanlık gelir memurunun başkanlığında illerde valiler, ilcelerde kaymakamlar tarafından seçilecek iki üye; belediye bütçesine giren vergi, resim ve harclar için belediye başkanlarının başkanlığında belediye encümenlerince seçilecek iki üyeden;

Müteşekkil üçer üyeden kurulur.

Bu komisyonlar üyelerinin tamamının katılmasıyla toplanırlar ve ekseriyetle karar verirler.

Komisyonların uzlaşabilecekleri en çok vergi veya cezanın miktarı Maliye Bakanlığınca tâyin olunur. Maliye Bakanlığı, muayyen vergi, resim ve harclarla bunlarla ilgili cezalarda uzlaşma yetkisini munhasıran il komisyonlarına verebilir. (Bu fıkradaki yetki özel idareler ile belediyeler komisyonları için İçişleri Bakanlığınca kullanılır.)

Uzlaşma talebi

EK MADDE 4. — Uzlaşma için mükellef veya cezaya muhatabolanın bizzat veya resmî vekâletini haiz vekili vasıtasıyla (Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kanuni temsilcileri marifetiyle) ve yazı ile yetkili uzlaşma komisyonuna başvurması şarttır.

Uzlaşma talebi, bu kanunun 379 ncu maddesinde, mükellef veya cezaya muhatabolanlar için tanınan itiraz süresi içinde yapılır.

Re'sen tarhiyatta ilgili vergi dairesi, aynı süre içinde, her hangi bir taahhüdü tazammun etmemek kaydıyla, mükellefi veya cezanın muhatabını uzlaşma talebinde bulunmaya davet edebilir.

Uzlaşma talebinin tetkiki

EK MADDE 5. — Uzlaşma komisyonları uzlaşma müzakeresine başlamadan önce;

1. Talebin dördüncü ek maddeye uygun şekilde ve müddeti içinde yapılıp yapılmadığını,
2. Uzlaşmanın komisyonun yetkisi içinde bulunup bulunmadığını,

İnceler.

Talebin usulüne uygun şekilde yapılmadığını veya uzlaşmanın yetkisi dışında bulunduğunu tesbit ederse esasa geçmeden talebi reddeder.

Talebin usule uygun şekilde yapıldığının ve komisyonun yetkisi içinde bulunduğunun anlaşılması halinde; mükellefin veya adına ceza kesilenin de bulunacağı bir celsede meselenin esasını tetkik eder. Uzlaşma ile ilgili olarak yapılacak görüşmelere katılması için mükellefe veya cezaya muhatabolana; görüşmenin tarihi ile yapılacağı yer ve saat uzlaşma komisyonu tarafından yazı ile ve en az on gün evvelinden bildirilir. Bu şekilde yapılacak müzakereler sonunda uzlaşma vâkı olduğu takdirde keyfiyet bir tutanak ile tesbit ve işbu tutanak komisyon başkan ve üyeleri ile mükellef veya adına ceza kesilen tarafından imza olunur. Bu varakanın bir nüshası ilgiliye derhal verilir, bir nüshası da üç gün içinde vergi dairesine gönderilir.

Uzlaşma temin edilemediği takdirde (mükellefin veya adına ceza kesilenin uzlaşma komisyonunun dâvetine icabet etmemesi, komisyona geldiği halde uzlaşma tutanağını imzalamaması veya bu tutanağı ihtirazi kayıtla imzalamak istemesi halinde de uzlaşma temin edilememiş sayılır.) Komisyonca bu hususu belirtmek üzere tanzim olunacak tutanağın birer nüshası üç gün içinde vergi dairesine ve ilgiliye tebliğ olunur. Uzlaşmanın vâkı olmaması veya temin edilememesi hallerinde, aynı vergi veya ceza için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz.

Bu maddede yazılı işlemler mükellef veya adına ceza kesilenin resmî vekâletini haiz vekili tarafından da yapılabilir.

Uzlaşma Komisyonu muamelelerinin kesinliği

EK MADDE 6. — Uzlaşma komisyonlarının ek 5 nci maddeye göre tutacakları uzlaşma tutanakları kesin olup gereği vergi dairelerince derhal yerine getirilir.

Mükellef veya adına ceza kesilen; üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tesbit olunan hususlar hakkında bilâhara hiçbir mercie (Danıştay dâhil) itiraz ve şikâyette bulunamaz.

Uzlaşma ve itiraz

EK MADDE 7. — Müddeti içinde uzlaşma talebinde bulunan mükellef veya ceza muhatabı uzlaşma talebettiği vergi veya ceza için, ancak uzlaşma vâkı olmadığı takdirde itiraz yoluna gidebilir.

Mükellef veya ceza muhatabı aynı vergi veya ceza için uzlaşma talebinden önce itiraz etmişse itirazı, uzlaşma işleminin sonuca bağlanmasından önce itiraz komisyonlarınca incelenmez; her hangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz sayılır.

Uzlaşmanın vâkı olması halinde mükellef, üzerinde uzlaşılan vergi ve cezaya (bunlardan birisi üzerinde uzlaşılmış olsa dahi her ikisine); adına sadece ceza kesilmiş bulunan, üzerinde uzlaşılan işbu cezaya itiraz edemez.

Uzlaşmanın vâkı olmaması halinde mükellef veya ceza muhatabı; tarhedilen vergiye veya kesilen cezaya, uzlaşmanın vâkı olmadığına dair tutanağın kendisine tebliğinden itibaren genel hükümler dairesinde ve yetkili itiraz komisyonu nezdinde itiraz edebilir. Bu takdirde, itiraz müddeti bitmiş veya 15 günden az kalmış ise bu müddet tutanağın tebliği tarihinden itibaren 15 gün olarak uzar.

Uzlaşmanın vâkı olmaması halinde, yukardaki ikinci fıkra uyarınca durdurulmuş olan itiraz incelemelerine, keyfiyetin vergi dairesince işarı üzerine İtiraz Komisyonunda devam olunur.

Ödeme

EK MADDE 8. — Uzlaşma konusu yapılan vergi ve cezalar;

1. Uzlaşma vâkı olduğu takdirde, uzlaşma tutanağı vergi ve cezaların ödeme zamanlarından önce ilgiliye tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanlarında; ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmişse ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren bir ay içinde;

2. Uzlaşma vâkı olmadığı takdirde, bu kanunun 112, 363 ve 389 ncu maddeleri hükümleri dairesinde;

Ödenir.

Uzlaşma ve cezalarda indirme

EK MADDE 9. — Bu bölüm uyarınca üzerinde uzlaşılan vergi ve cezalar hakkında 376 nci madde hükümleri; hakkında 376 nci madde hükümleri uygulanan vergi ve cezalar için bu bölüm hükümleri uygulanmaz. Ancak, ceza muhatabının, uzlaşma tutanağını imzalayınca kadar uzlaşma talebinden vazgeçtiğini beyanla hâdiseye 376 nci maddenin uygulanmasını isteme hakkı mahfuzdur.

Tüzük

EK MADDE 10. — Uzlaşma müessesesi ve tatbikatı ile ilgili sair hükümler tüzükte belirtilir.

MADDE 23. — Aynı kanunun 384 ncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İtiraz komisyonu, re'sen veya taraflardan birinin talibi üzerine lüzum görürse, hususi teknik bir bilgi veya ihtisasa taallük etmiyen işlerde başkan veya üyeleri arasından belli edeceği bir zat, husu-

si teknik bir bilgi veya ihtisasa taallük eden işlerde bu zatın naipliği altında tarafsız bilirkişi marifetiyle arazi ve binaları gözden geçirmek, mükellefin defter ve vesikalarını incelemek ve her türlü tetkikatı yaptırmak, lüzumlu kimseleri çağırıp izahat veya yazı ile malûmat almak veya mükelleften gayri üçüncü şahısların defter ve vesikalarını tetkik etmek veya ettirmek suretiyle incelemeleri derinleştirir ve gerekirse yeni deliller isteyebilir. İlgililerin sözlü izahatı zapta geçirilerek sahiplerine imzalatılır. İtiraz mevzuu tarhiyat bir vergi incelemesine taallük ettiği ve bilirkişi raporu ile inceleme raporu arasında açık bir mubayenet mevcudolduğu takdirde; itiraz komisyonu, karar vermeden önce incelemeyi yapanın ve mükellefin yazılı mütalâasını alır. Komisyonca tâyin edilecek müddet içinde bu mütalâanın verilmemesi halinde mütalâa verilmekten sarfınazar edilmiş sayılır.

MADDE 24. — Aynı kanunun geçici 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin değerlendirilmesi

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte veya mütaakıp yıllarda ticari, zirai veya mesleki kazançları dolayısıyla yeniden Gelir Vergisine girecek veya götürü usulden (Zirai kazançlarda götürü gider usulü dâhil) gerçek usule geçecek olan mükelleflerin amortismanına tabi iktisadi kıymetleri maliyet bedeli, maliyet bedeli bilinmiyorsa bizzat kendilerince alış tarihindeki rayice göre tahmin olunacak bedeli ile değerlendirilir. Şu kadarki, bu kıymetlerin alış tarihleri ile mükellefiyete giriş veya gerçek usule geçiş tarihi arasındaki yıllara ait amortismanlar tutarı bu değerden düşülür ve bakiyesinin amortismanına devam olunur.

Mükellefçe tahmin olunacak bedelin fazla hesaplandığının tesbiti halinde bundan dolayı adına ceza kesilmez.

MADDE 25. — Aynı kanuna aşağıdaki geçici 10 ncu madde eklenmiştir :

Müdevver mahsullerin değerlendirilmesi

Geçici madde 10. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya mütaakıp yıllarda zirai kazançları dolayısıyla zirai işletme hesabı veya bilânço esasında yeniden Gelir Vergisine girecek veya götürü gider usulünden gerçek usullere geçecek çiftçiler, mükellefiyete girdikleri veya gerçek usullere geçtikleri yıla devredilen zirai mahsullerini maliyet bedeli ile, bu bedel belli değilse bizzat tâyin edecekleri bedel ile değerlendirirler ve çiftçi işletme defterinin giderler tablosuna bir kalemde kaydederler; bilânço esasında ise açılış bilânçosunda gösterirler.

Mükellefçe tâyin edilecek bu bedelin fazla hesaplandığının tesbiti halinde bundan dolayı adına ceza kesilmez.

İlk defa götürü gider usulünde vergiye tabi olacak çiftçilerin evvelki yıllardan devreden mahsullerinin satış hâsılatının vergilendirilmesinde, kazançlarını Gelir Vergisi Kanununun 54 ncu maddesinin 1 numaralı bendine göre tesbit edecekler gerçek miktarları ile indirilebilecek giderlerinin, kazançlarını aynı maddenin 2 numaralı bendine göre tesbit edecekler ise bilûmum giderlerinin hesabında evvelki yıllarda ödenmiş olan bu kabil masraflardan sadece satışın yapıldığı yıla devreden mahsullere isabet eden kısımları nazara alınır.

MADDE 26. — Vergi Usul Kanununa aşağıdaki geçici 11 nci madde eklenmiştir :

Yeniden değerlendirme

Geçici madde 11. — Bilânço esasına göre defter tutan Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri (Kollektif, âdi komandit ve âdi şirketler dâhil) bilânçolarına dâhil amortismanına tabi iktisadi kıymetleri ve bu kıymetler üzerinden ayrılmış olup bilânçolarının pasifinde gösterilen amortismanları, Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak emsallerle çarpamak suretiyle aşağıdaki şartlarla yeniden değerlendirilir :

1. Yeniden değerlendirme neticesinde doğacak değer artışı, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında gösterilir.

Değer artışı, amortisman tabi iktisadi kıymetlerin yeniden değerlendirilmesinden önceki net bilanço aktif değerlerinin, bu kıymetlere emsal tatbikından sonra bulunacak net bilanço aktif değerlerinden indirilmesi suretiyle bulunur.

Net bilanço aktif değeri, iktisadi kıymetlerin bilançonun aktifinde yazılı değerinden pasifte yazılı amortismanın tenzili suretiyle bulunan miktarı ifade eder.

2. Pasifte gösterilen değer artışı sermayeye ilâve edildiği, teşebbüs sahibi veya ortaklar tarafından işletmeden çekildiği veya her hangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği takdirde, bu ameliyenin yapıldığı dönemin kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

3. Yeniden değerlemeye tabi tutulan iktisadi kıymetlerin amortismanları, değerlemenin yapıldığı hesap döneminden itibaren yeni değerleri üzerinden ayrılır.

4. Pasifte gösterilen değer artışları yukarıki 2 numaralı bent gereğince vergiye tabi tutulmuş ise yeni değerler üzerinden her yıl ayrılan amortismanların tamamı giderler arasına dâhil edilir.

Değer artışlarının tamamı fon hesabında aynen muhafaza edildiği takdirde yeni değer üzerinden ayrılan amortismanın tamamı yine gider kaydedilmekle beraber bunun değerlendirilmeden mütevellit kıymet artışına tekabül eden kısmı aynı yılın kâr ve zarar hesabına alacak yazılır.

Bu suretle işletmenin o yıla ait ticari kazançlarından indirilmemiş ve dolayısıyla vergiye tâbi tutulmuş bulunan amortisman farkları tutarı kadar bir meblâğ, ayrıca vergileme bahis konusu olmaksızın, fon hesabına borç yazılmak suretiyle sermayeye ilâve olunabileceği gibi işletmeden de çekilebilir veya başka bir hesaba naklolunabilir.

5. Bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında topluca gösterilen değer artışları yekûnundan yeniden değerlemeye tâbi tutulan iktisadi kıymetlerin her birine isabet eden miktarlar ile bunların hesap şekilleri envanter defterinin ayrı bir sayfasında müfredatlı olarak gösterilir.

6. Yeniden değerlemeye tâbi tutulan iktisadi kıymetlerin satışı halinde bunların fon hesabına dâhil bulunan hisseleri aynen amortismanlar gibi muameleye tâbi tutularak mezkûr fon hesabından çıkarılır. Ancak, yukarıki 2 ve 4 numaralı bentler gereğince bu hisselerin tamamı veya bir kısmı fon hesabından daha evvel çıkarılmış ise satış kâr veya zararının hesabında sadece bakiye fonda kalmış bulunan değer artışı hisseleri nazara alınır.

Bu maddeye göre yeniden değerlemenin yapılacağı zaman ve değerlemede nazara alınacak emsaller Maliye Bakanlığınca tesbit ve Resmî Gazete ile ilân olunur.

Zirai kazanç ölçülerinin uygulanma süresi

GEÇİCİ MADDE 1. — Zirai kazanç il komisyonlarınınca 213 sayılı Kanun hükümlerine göre ve 1961 - 1963 yılları için tesbit edilmiş bulunan ölçüler sadece 1962 yılı için uygulanır.

1963 - 1965 yıllarında uygulanacak ölçüler, 213 sayılı Kanunun bu kanunla değiştirilen hükümlerine göre yeniden takdir olunur.

1962 yılında elde olunan zirai kazançlar için uygulanacak götürü gider emsallerinden % 70 nisbetinden az olanları, % 70 (dâhil) nisbetine iblâğ olunur.

Zirai kazançlar il komisyonları üyelerinin yeniden seçilmesi

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girmesini takibeden bir ay içinde, zirai kazançlar il komisyonlarının seçilmiş üyeleri, değişik 84 ncü madde esasları dairesinde yeniden seçilirler. Eski komisyonlara dâhil üyelerin tekrar seçilmeleri caizdir.

Takdir komisyonları üyelerinin yeniden seçilmesi

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girmesini takibeden bir ay içinde, takdir komisyonlarının seçilmiş üyeleri, 213 sayılı Kanunun bu kanunla değişik 72 ve 73 ncü maddeleri esasları dâhilinde yeniden seçilirler. Eski komisyonlara dâhil üyelerin tekrar seçilmesi caizdir.

Zirai kazançlarla götürü usulde vergiye tabi ücret ve ticari kazançların vergilerinin tarh ve tahsili

GEÇİCİ MADDE 4. — 1962 takvim yılında elde olunan zirai kazançlarla 1961 ve 1962 takvim yılları götürü usulde vergiye tabi ticari kazançları; 1962 ve 1963 bütçe yılları götürü ücretlerinin tarh ve tahsil dönemlerini (zirai kazançlarda beyanname verme süresi dâhil) 1963 yılı içinde, bu mükelleflerin durumlarına uyan ileri tarihlere almaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Yürürlük ve yürütme

MADDE 27. — Bu kanunun 18 ve 25 nci maddeleri 1 . 1 . 1962, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 28. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

22 Şubat 1963

		Millet Meclisi,	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	: 21.2.1963	1/290	1/182
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	: 22.2.1963	4/90	

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
6	117	520	10	44	53
12	43	3	47		247,256:270,271:
	45	151:152,152:153, 153:156,156:173, 195,222:225			278,278,291,292, 299:301

Millet Meclisi 64 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisi 45 nci Birleşim Tutanak dergisine, Cumhuriyet Senatosu 86 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 47 nci Birleşim Tutanak dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Maliye, Adalet, Ticaret, İçişleri, Çalışma, Tarım ve Bütçe komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon.